

Agenda Monitoringoverleg Gelderland donderdag 10 maart 2022

Verslag in cursief aan agenda toegevoegd!

Aanwezig:

[REDACTED]

Agenda lid:

[REDACTED] (RWS).

Plaats en tijd:

Van 9.00 tot 13.30 uur Natuurmonumenten Planken Wambuis (Oud Reemst), Harderwijkerweg 1a Otterloo (let op tussen Arnhem en Otterloo)

Agenda

1. Opening, mededelingen en vaststelling agenda

2. Rondje beheerders en provincie (9.00-9.45 uur)

Wat speelt, welke ontwikkelingen zijn er, welke kansen en zorgen zijn er, enz.?

[REDACTED]
*Grove den gaat slecht. Bware: combi clorose gebrekziekte, droogte, verzuring.
Veel zaad heischrale soorten geoogst en uitgezaaid (combi dolokal).*

Actie (idee) tbo's: gezamenlijk zaadbank opzetten. Als provincie nodig dan via [REDACTED]

[REDACTED]
*Goede ervaring binnen HGL met gezamenlijk met beheerders veld in op basis resultaten
RNN 1ste ronde SNL-monitoring.*

[REDACTED]
Probleem met krijgen biologische ruwe stalmest.

Actie (idee) tbo's: samenwerken mbt ruwe stalmest.

[REDACTED]
*Meerjarenplanning monitoring Bosgroep is nu goed op orde, loopt nu prima.
Bosgroep actualiseert heidebeheerplan Ermelo en Nunspeet. SNL data zijn hiervoor
waardevol maar extra info insecten en reptielen levert wel belangrijke extra bijdrage.
Data eindelijk in NDFF!*

Validatie data blijft probleem bij NDFF (niet alle soortgroepen).

Actie prov: validatie probleem bij NDFF blijven aanklaarten en mogelijkheid professionele validatie bepleiten.

[REDACTED]
*Monitoring loopt naar wens, nieuwe vrijwilligers. Aandachtspunt vrijwilligers voor
insectenmonitoring. Ambitie: opzetten bijenmonitoring.*

*Kroondomein zet geen data in NDFF ivm principe zaak betalen voor NDFF invoer. [REDACTED]
biedt aan invoer te regelen via provinciaal account.*

[REDACTED]
*SNL Planken Wambuis in 2021 uitgevoerd. [REDACTED] ziet dat kwaliteit voldoende is maar ziet
ook dat het niet volgens de regels van de SNL is gedaan. Andere tbo's herkennen dit.*

Oorzaak (o.a.): bureaus staan zeer onder tijdsdruk om het werk uit te voeren conform SNL tarieven. Komt kwaliteit niet ten goede. Monitoring subsidie is niet verhoogd bij verhoging beheersubsidie.

Actie provincie: te krappe monitoring budget landelijk aankaarten bij standaardkostprijsdiscussie en traject monitoring programma natuur.

Planken Wambuis: forse toename broedvogels. [REDACTED] kan dit niet verklaren. Vergelijken met andere gebieden kan laten zien of dit lokaal effect is of dat er meer speelt.

[REDACTED]
Drie nieuwe ecologen bij SBB. Druk, 30 startgesprekken!

Op langere termijn voorziet SBB 30% tekort op monitoringbudget.

[REDACTED]
Opdracht dit jaar is uit: Staring Advies.

Kaart provincie met monitoringopgave per jaar per partij is niet actueel. Kan deze actueel gemaakt worden?

Actie provincie: zoekt uit of kaart (tegen aanvaardbare inspanning) actueel gehouden kan worden.

[REDACTED]
SNL monitoring werk voor provincie is bijna geheel beperkt tot RWS gronden in uiterwaarden.

In 2022 veldwerk ten behoeve van stikstofgevoelige leefgebiedtypen in Rijntakken. Door Waardenburg.

T0 Veluwe en T1 overige gebieden habitattypenkaarten blijft veel tijd vragen.

3. **Statenvragen Subsidiestelsel Natuur en Landschap en Artikel Vee en Gewas** (9.45-10.05 uur)

Bijgevoegd (bijlage) de antwoorden van GS op vragen vanuit Provinciale Staten over controle op en resultaten van het natuurbeleid en -subsidies. En onderstaand een link naar een artikel uit Vee en Gewas over de beantwoording van deze vragen. Dit zijn voorbeelden van de toegenomen politieke en publieke vraag naar verantwoording van de prestaties en resultaten van natuurbeleid, natuursubsidies en natuurbeheer.

Graag een gedachte wisseling over hoe om te gaan met deze vragen, hoe leeft dit bij beheerders en provincie, waar moet/kan het anders, zijn we daar klaar voor?

Link naar artikel Vee en gewas:

<https://www.vee-en-gewas.nl/artikel/455201-statenleden-antwoorden-over-natuurdata-teleurstellend/>

Aanwezigen herkennen de sterk toegenomen vraag naar informatie over hoe het gaat en de noodzaak om hier goed op te antwoorden. Vragen komen veelal van de pers. De beantwoording van vragen is lastig door alle nuances die wij als deskundigen ook altijd naar voren willen brengen.... Bij beheerders vaak de vraag om even in het gebied iets te laten zien... Vaak is enthousiast en betrokken verhaal in gebied voldoende.

In CLO is informatie beschikbaar, ook de rapportage 'Hoe gaat het met de biodiversiteit in Gelderland' is beschikbaar. Op gebiedsniveau zijn data veelal niet verwerkt tot informatie. Effect (regulier) natuurbeheer vaak moeilijk in beeld te brengen. Daarentegen zijn er wel diverse voorbeelden beschikbaar van effect herstelmaatregelen, deze kunnen gebruikt worden.

Provincie werkt aan betere informatievoorziening op basis van SNL monitoring, zie volgend agendapunt.

4. **Gridcel methode tbv evaluatie resultaten natuurbeleid** (10.05-10.35 uur)

Enkele jaren geleden heeft de provincie Gelderland een vingeroefening gedaan met het gebruik van SNL-flora en fauna monitoringsdata voor beleidsevaluaties. De 'gridcel-methode' die hiervoor toentertijd is gebruikt wordt momenteel binnen de provincie doorontwikkeld tot een eenvoudig, flexibel en snel in te zetten instrument. In een korte presentatie zal Jeroen inzicht geven in dit project.

Verschillende beheerders zijn op min of meer vergelijkbare wijze bezig met SNL data.

Actie: [REDACTED] neemt contact op met Bosgroep/NPHV om te leren van hun ervaringen.

Tip: ontwikkel flexibel systeem zodat wijziging uitgangspunten eenvoudig opgevangen kan worden. Bv aanpassing gridcelgrootte.

Provincie wil systeem onder ander gebruiken voor gesprek met beheerder, rapportage resultaten op gebiedsniveau of beheertypeniveau. En ook voor gesprek met beheerder.

Pauze

5. Zicht op voortgang SNL-monitoring (11.00-11.20 uur)

Periodiek lopen we er tegenaan dat we, de provincie, geen goed overzicht heeft van de voortgang van de SNL monitoring. Op vragen als heeft de SNL monitoring conform afspraken plaatsgevonden? (zijn de subsidies goed besteed). Of heeft in gebied X al monitoring van de flora plaatsgevonden? kunnen we slecht/moeizaam antwoord geven. We willen dit gaan verbeteren. In de bijlage een voorbeeld van een exeltabel aan de hand waarvan we de voortgang op beoordelingsgebiedniveau in beeld willen brengen. Aan beheerders willen we vragen jaarlijks de voortgang van de uitvoering van de monitoring aan de hand van de exel aan ons door te geven.

[REDACTED] zal de tabel en vraag toelichten.

Vraag: kiezen we hiermee een werkbare opzet?

Onderkend wordt de noodzaak om het overzicht te hebben. Beheerders vragen zich af of voorgestelde methode niet (te) veel werk voor hen oplevert. Kan niet een GIS bestand aangeleverd worden? Verleden heeft geleerd dat aanleveren GIS niet tot het gewenste overzicht leidt.

Afspraak: [REDACTED] stuurt (iets aangepast) exel naar beheerders. Beheerders testen waar ze tegenaan lopen bij invullen. Op basis daarvan werkwijze optimaliseren.

6. (PAS)-procesmonitoring (11.20-11.30 uur)

Veldwerk 2022

Onderstaand ter kennisname de veldmonitoring die dit jaar in de verschillende N2000 gebieden zal plaatsvinden ten behoeve van de (voormalige PAS) procesmonitoring.

Flora:

NM: Landgoederen Brummen (incl. Watercrassula)

SBB: De Bruuk, Stelkampsveld en Willinks Weust

Water en Bodem:

NM: Landgoederen Brummen, Korenburgerveen, Wooldse Veen.

SBB: De Bruuk, Stelkampsveld, Willinks Weust, Lingegebied, Binnenveld

BOSG: Bekendelle

Viewer procesmonitoringsmeetnet

Vorige vergadering heeft [REDACTED] laten zien dat hij een viewer ontwikkelt ten behoeve van de aansturing en inzicht in de procesmonitoring (waar staan peilbuizen, waar worden bodemonsters genomen, waar worden floratransecten opgenomen, etc.). Beheerders hebben aangegeven ook graag toegang tot de viewer te willen. Binnen de provinciale regels lijkt dit alleen te kunnen als deze viewer vrij toegankelijk wordt op internet.

Vraag: is er bezwaar tegen het vrij toegankelijk maken van het procesmonitoringsmeetnet via internet?

Geen bezwaar tegen openbaar maken viewer. Op moment dat data er ook inkomen wel ervoor zorgen dat zeldzame soorten niet (in detail) zichtbaar zijn.

7. Uitbreiding karteersoortenlijst SNL flora kartering (11.30-11.45 uur)

In de SNL monitoringssystematiek is voor de florakartering gekozen voor een beperkte soortenlijst per beheertype. Uitbreiding en standaardisering (voor alle beheertypen gelijk) van de soortenlijst heeft belangrijke voordelen:

- Waarde monitoringsdata gaat niet verloren bij verandering beheertype
- SNL monitoring kan beter afgestemd worden op habitattypen door ook karakteristieke en typische planten soorten van habitattypen te karteren
- Door het karteren van indicatorsoorten kan informatie verzameld worden over (de ontwikkeling) van terreincondities.

Gezien deze voordelen wil de provincie naar 1 soortenlijst.

Vraag:

- In hoeverre gebruiken beheerders nu al gestandaardiseerde lijsten?
- Waar moeten we aan denken bij het opstellen en implementeren van een standaard flora karteersoortenlijst ingaande veldseizoen 2023?

Beheerders plussen karteersoorten SNL vaak al op met andere soorten. Per opdracht is dit min of meer maatwerk. Nut van uitbreiding karteersoorten wordt onderkend.

Van belang voor verdere uitwerking:

- *te algemeen voorkomende soorten levert veel werk/kosten op en informatiewaarde is gering*
- *extra kosten: hoeveel en hoe regelen.*
- *Voor implementatie 2023 moet een en ander voor komende zomer geregeld zijn.*

■ A'dam hanteert 1 standaardlijst.

Actie: *provincie doet voorstel voor standaardlijst, hierbij gebruik maken van wat tbo's al doen, en voorstel doen om kosten te regelen*

8. Rondvraag en Verslag vorige vergadering

Verslag als bijlage toegevoegd: zijn er vragen/opmerkingen nav verslag.

■ er speelt veel onderzoek en monitoring op de Veluwe. Hoe hier zicht op houden en niet verrast worden door nieuw onderzoek of verlengt onderzoek op eigen terreinen.

Afstemming binnen organisaties (directeurenniveau- veldniveau) loopt ook niet altijd soepel. En wat is relatie met kennisplatform Veluwe?

Andere herkennen dit probleem/deze vraag.

Afspraak: *■ legt wens/probleem voor bij ■ Daar zal oplossing vandaan moeten komen.*

■ Bij toestemmingsverlening door tbo's voor veldonderzoek tbv LMF stelt tbo voorwaarde dat jaarlijks de velddata aan tbo geleverd wordt. Vraag: is het goed dat dat driejaarlijks gebeurt (conform monitoringscyclus LMF).

Tbo's zijn akkoord met driejaarlijkse levering data.

9. **Vaststellen datum volgende vergadering en Sluiting** (uiterlijk 12.00 uur)

Actie: █████ plant nieuw overleg in 2^e helft september.

Lunchwandeling Plankenwambuis (tot 13.30 uur)

Verslag Monitoringoverleg Gelderland donderdag 3 juni 2021

Verslag in cursief aan agenda toegevoegd!

Aanwezig:

Agemeld:

Plaats en tijd:

Van 9.30 tot 12.00 uur vergaderkamer M Huis der Provincie

Agenda

1. Opening, mededelingen en vaststelling agenda

Nieuw in team monitoring bij provincie: [REDACTED]

[REDACTED] kiest voor een agendalidmaatschap.

Provincie heeft Staat van de biodiversiteit Gelderland 2021 vastgesteld.

2. Rondje beheerders en provincie (9.30-10.15 uur)

Wat speelt, welke ontwikkelingen zijn er, welke kansen en zorgen zijn er, enz.?

- *ziet op Planken Wambuis de vitaliteit van grove dennen afnemen? Anderne zien deze ontwikkeling tav grove dennen niet. Wel komen dit soort berichten uit Brabant en het buitenland.*
- *Op Planken Wambuis wordt bijenonderzoek gedaan (gefinancierd uit legaat)*
- *Meerdere paren broedenden draaihalzen op Planken Wambuis*
- *Kruidenrijkdom op heide is dit jaar hoger dan in afgelopen (droge) jaren.*
- *Zadelsprinkhaan niet teruggevonden op Planken Wambuis. [REDACTED] idem NPHV)*
Gewenste aangepaste beheer voor deze soort is wel uitgevoerd.
- *Beheer in natte gebieden is dit jaar lastig geweest ivm vele water op maaiveld.*
- *Goed jaar voor heischrale kruiden, [REDACTED] heeft zaden geoogst!*
- *Op 2 plekken gevlekte witsnuitlibel in NP!*
- *Geen SNL monitoring uitgevoerd, wel van alles gedaan met vrijwilligers.*
- *Bosgroep gaat dit jaar nog SNL structuurlartering doen.*
- *Op heide veel opslag berk en els (door afgeloen droge jaren). Wat er tegen te doen?*
Mogelijkheden: extra maaien als productie bovengronds is, jarenlang vol houden, aanvullen met schapen begrazing.
- *Akkerproject levert goede resultaten op. Vb Biljoen*
- *Op Wisselse veen loopt project voor kleine valeriaan (oogsten zaad, opkweken, planten). Vandaag plantdag!*
- *Vergelijkbaar project loopt met berghertshooi op Duno.*
- *Loenermark en De HaereL: rguliere monitoring uitgebreid met reptielen. Dis is in de praktijk vrij eenvoudig te doen. Loenermark geen adder wel gl slang.*

- Heeft puzzel gelegd van lange termijnplanning SNL monitoring. Levert beeld op van 'topjaren' en gemiddelde jaren. [REDACTED] is op zoek naar meer gelijkmatige verdeling over de jaren. Overleg met provincie hierover. [REDACTED] loopt tegen zelfde aan)
- Het is een lastig insecten(monitorings)jaar ivm koude en natheid. En dat was het voorgaande jaren door droogte.
- Bosgroep heeft monitoring vrijwel geheel zelf uitgevoerd, goed voor veldkennis. En, samen met de data, ook goed wanneer (beheer)plannen en visies opgesteld moeten worden. (dit jaar Ermelo+Nunspeet, volgend jaar De hel). Voor Ermelo Nunspeet wordt extra reptielen monitoring uitgevoerd. Hiervoor betaalt eigenaar extra (niet uit reguliere SNL monitoring budget).
- Fijn dat normkosten verhoogd zijn!
- [REDACTED]
- Geen zadelsprinkhaan in Ughelen-Hoenderloo
- Slecht jaar voor gentiaanblauwtje. Uitgrensgebiede met Twente verdwenen. Vervelend voor kolonisatie van Needse Achterveld.
- [REDACTED] gaat binnenkort naar NDFF valideurs dag. Validatie blijft een probleem. Alle aanwezigen herkennen dit.
We kunnen zelf aan verbetering bijdragen door in onze opdrachten aan te geven dat foto als bewijsmateriaal van bijzondere soorten geleverd moet worden.
Andrea neemt aandachtspunten voor verbetering mee.

3. Planning veldwerk 2022 (10.15-10.45)

Wat zijn de monitoringplannen voor volgend jaar en welke mogelijkheden/wensen voor afstemming zijn er

De hoofdlijnen van het veldwerk 2022 zijn gedeeld. Het is nu aan partijen zelf om onderling afstemming te zoeken indien dat gewenst is. Voor SBB moet dit deze week nog!

Afspraak: definitieve planning veldwerk 2022 wordt door tbo's gedeeld met Robbert.

Pauze

4. (PAS) Procesmonitoring Natura 2000 gebieden (10.55-11.10 uur)

a. Voortgang actualisering Meetplannen

RHKDHV is aan de slag met de actualisering van de Monitoringsplannen. Voor Bruuk en Brummen-ETheide zijn eerste concepten opgeleverd. We zijn samen met RHKDHV nog op zoek naar een passende standard format (ook passend op landelijke gedachtelijnen). Dat vraagt voor eerste plannen wat meer tijd. Wat inhoud betreft: bij de actualisering worden de bevindingen in kader van de actualisering van de N2000 beheerplannen meegenomen. De concept monitoringsplannen zullen met de beheerders besproken worden.

Informatie is als kennisgeving aangenomen. [REDACTED] zal nog betrokken worden bij actualisering ET-heide.

b. Webviewer

Voor de aansturing van de procesmonitoring ontwikkelen we een webviewer. Een eerste ruwe versie hebben we intern beschikbaar. Zie in bijlage een voorbeeld voor het Korenburgerveen.

Willen beheerders ook toegang tot de webviewer?

Beheerders willen graag link naar viewer hebben. **Afspraak:** [REDACTED] pakt dit op.

c. Biotische monitoring door beheerders

Met het aflopen van de eerste PAS periode lopen ook de afspraken af met SBB, NM en Bosgroep voor de uitvoering van (a)biotische monitoring. [REDACTED] zal afspraken met de beheerders maken voor de voortzetting hiervan. We onderzoeken de mogelijkheid om de financiering hiervan te laten lopen via de SPUK-subsidieregeling (zie agendapunt 6).

Afspraak: Provincie gaat zelf de biotisch procesmonitoring uitbesteden aangezien er de komende jaren geen koppeling mogelijk is met SNL werk.

Peilbuizen Brummen, Korenburgerveen en Wooldse veen blijven bij NM. **Afspraak:** [REDACTED] dient subsidieverzoek in voor in kader SPUK subsidieregeling. Overleg hierover kan met [REDACTED] lopen.

5. Natura 2000 veldbezoeken (11.10-11.20 uur)

De provincie wil de jaarlijkse (PAS) veldbezoeken aan de Natura 2000 gebieden voortzetten. Voor de komende jaren moeten we de organisatie van de veldbezoeken weer opnieuw regelen. Dat betekent dat dit het moment is om even terug te kijken op de bezoeken en na te denken over wat beter kan.

Wat vinden we van de voorbereiding van de bezoeken, de veldbezoeken zelf, de verslaglegging (en het komen tot het verslag), welke veranderingen zijn wenselijk?

Beheerders zijn tevreden over veldbezoeken. Niet beperken tot de stikstofgevoelige doelen.

Veldbezoek Veluwe: door thematische karakter van veldbezoek is er lange tijd tussen aandacht voor specifieke typen. Beheerders hebben behoefte aan hogere frequentie.

Afspraak: provincie kijkt wat mogelijk is.

Aandachtspunt voor SBB: reactie op concept verslag duurt vrij lang en kan 'gestroomlijnder'.

Ondertekening van verslag is niet meer noodzakelijk!

Let op te grote roepen bij veldbezoek, wordt onwerkbaar.

Afspraak: [REDACTED] wordt uitgenodigd voor veldbezoek Korenburgerveen.

6. SPUK subsidie voor monitoring (11.20-11.25 uur)

Momenteel bereidt de provincie de subsidieregeling voor ten behoeve van de uitvoering van SPUK maatregelen (eerste drie jaar van Programma Natuur). We zijn nog aan het onderzoeken of de procesmonitoring die door de tbo's wordt uitgevoerd via deze regeling kan worden gefinancierd.

Nieuw is de mogelijkheid om subsidie aan te vragen ten behoeve van monitoring die nodig is ten behoeve van 'nazorg' van herstelmaatregelen. Dit is monitoring die in de eerste jaren na de uitvoering van de maatregelen gewenst is om het (overgangs)beheer (en eventuele aanvullende maatregelen) goed te kunnen aansturen.

Hier wordt kennis van genomen.

7. Business case Monitoring Programma Natuur (11.25-11.35 uur)

Toelichting stand van zaken

[REDACTED] heeft stand van zaken toegelicht. Als aandachts/zorgpunten worden meegegeven: neem wat in verleden is bedacht mee (geheugen) en vergeet SNL monitoring niet.

7A Onderzoek Watercrassula

St Bargerveen heeft onderzoeks idee ingediend om het effect van aanbrengen maaisel op de ontwikkeling van watercrassula (en andere exoten) te onderzoeken. Aanwezigen onderschrijven nut van het onderzoek.

8. Verslag vorige vergadering

Verslag als bijlage toegevoegd: zijn er vragen/opmerkingen nav verslag.

9. Vaststellen datum volgende vergadering en Sluiting (uiterlijk 12.00 uur)

Volgende vergadering in maart, provincie stuurt datumprikker. Locatie Ugchelen bij SBB + 1.5 uur wandeling met beheerder.